

ВПРОВАДЖЕННЯ СИСТЕМИ ЯКОСТІ «ПОЛЕ-МАШИНА» ПРИ РОБОТІ ПОСІВНИХ АГРЕГАТІВ

Стрижаков В.К.

Наукові керівники – д.с.-г.н., проф. Ковтун Ю.І., ст. викл. Красноручський О.М.
Харківський національний технічний університет сільського господарства
імені Петра Василенка
(61050, Харків, пр. Московський, 45, каф. «Оптимізація технологічних систем
імені Т.П. Євсюкова», тел.: (057) 732-98-21, E-mail: kafedra_emtp@ukr.net)

Перефразовуючи прислів'я, можна сказати не тільки «що посієш – те й пожнеш», а і «як посієш – так і пожнеш», тому що якість сівби, особливо такої культури як цукровий буряк, забезпечує в подальшому і якість догляду за рослинами і якість збирання врожаю.

Тому на сівбі важливо впроваджувати систему якості «поле – машина». Ця система складається із наступних трьох груп показників при сівбі, наприклад, цукрового буряку:

- технологічні умови передпосівного обробітку ґрунту і безпосередньо сівби, до яких відносяться температура і вологість ґрунту, глибина його обробітку, ступінь подрібнення і вирівняність, якість посівного матеріалу;
- технологічні регулювання культиватора – за глибиною обробітку і ступенем подрібнення ґрунту, сівалки – за нормою висіву і глибиною загортання насіння, за рівномірністю висіву та шириною міжрядь;
- відповідно визначаються такі показники якості, як фактичний висів заданої норми, глибина і рівномірність загортання насіння, прямолінійність рядків і ширина міжрядь.

Для впровадження системи якості, немає необхідності в спеціальному обладнанні, досить мати ваги і пару лінійок (25 – 30 см) з рулеткою (до 1 – 2 м). Вже на перших проходах по полю культиватора, а потім сівалки досить в трьох – п'яти місцях по довжині гонів і в 7 – 10 місцях по ширині захвату кожного агрегату визначити названі показники, підрахувавши їх середні величини.

При цьому визначення ступеня подрібнення ґрунту не обов'язково мати набір спеціальних решіт, а можна застосовувати так званий метод «занятої площі», для цього в квадраті 0,5 x 0,5 м всі грудочки розміром більше 10 мм (брили) складають в один ряд в одному з кутів квадрата, розділивши його умовно на 4 частини по 25% кожна. Величина зворотна до відсотків брил і буде ступенем подрібнення, що визначається у відсотках кількості фракції ґрунту розміром лише 10 мм. Як показала практика, в одному з господарств Золочівського району Харківської області було встановлено, що глибина посіву цукрового буряку становила 8 – 10 см. А як відомо, насіння цієї культури особливо чутливе до глибини загортання і потребує 3 см не більше 4 – 5, бо кожен 1 см глибше 3-х знижує польову схожість на 10 – 15%, а з глибини 9 см насіння взагалі не може зійти. Таким чином в господарстві завдяки контролю за якістю сівби було фактично збережена плантація розміром 75 гектарів